

Utlåtande 2013:102 RI (Dnr 302-513/2013)

Samordning av stadens insatser i Kungliga nationalstadsparken

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att efter samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden samordna stadens insatser i Kungliga nationalstadsparken.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Norra Länken är ett samarbetsprojekt mellan Trafikverket och Stockholms stad. Trafikverket driver projektet och har huvudansvaret för projektets planering och genomförande. En ändring i Nationalstadsparkens lagskydd i miljöbalken gjorde det möjligt att bygga en delsträcka av Norra Länkens tunnel genom Bellevueparken från markytan. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 maj 2009 och gjorde det möjligt att ta till åtgärder som medför ett tillfälligt intrång under förutsättning att parken återställs. Stockholms stad avsatte 25 miljoner kronor i bokslutet för år 2009 för insatser i Nationalstadsparken.

Beredning

Ärendet har initierats av trafik- och renhållningsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att medel om 25 miljoner har avsatts i bokslutet 2009 för åtgärder som syftar till att vårda och utveckla den Kungliga nationalstadsparken samt att utbetalning från avsättningen sker enligt stadsledningskontorets gängse regler.

Mina synpunkter

I samband med byggandet av Norra Länken har Stockholms stad, Vägverket och Länsstyrelsen i Stockholms län i en överenskommelse beslutat att medel ska avsättas för att genomföra utveckling av Nationalstadsparken. Till följd av överenskommelsen har Stockholms stad avsatt 25 miljoner kronor i samband med bokslutet år 2009. Det är glädjande att arbetet med att vårda och utveckla Nationalstadsparken nu kan ta sin början och det är då rimligt att trafik- och renhållningsnämnden, efter samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, får samordna stadens insatser. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Motorleden Norra Länken byggdes genom Bellevueparken efter en ändring av Nationalstads-parkens lagskydd 2009. De medel som nu avsätts ska gå till att säkerställa och utveckla natur- och kulturvärden i Nationalstadsparken, ett arbete som bör ske i nära samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Efter de intrång och skador som uppstått till följd av bygget av Norra Länken ska området återställas så att endast obetydlig skada återstår. Det är av yttersta vikt att så sker.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att efter samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden samordna stadens insatser i Kungliga nationalstadsparken.

Stockholm den 21 augusti 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Norra länken är ett samarbetsprojekt mellan Trafikverket och Stockholms stad. Trafikverket driver projektet och har huvudansvaret för projektets planering och genomförande. Staden medfinansierar 25 procent av projektets utgifter. En ändring i nationalstadsparkens lagskydd i miljöbalken gjorde det möjligt att bygga en delsträcka av norra länkens tunnel genom Bellevueparken från markytan. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 maj 2009 vilket gjorde det möjligt att ta till åtgärder som medför ett tillfälligt villkor att intrånget återställs eller en tillfällig skada i nationalstadsparken. I samband med detta så har medel avsatts där Trafikverket står för 75 procent av finansieringen och Stockholms stad för resterande 25 procent.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 följande

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner för din del avsättning av medel för insatser inom Kungliga nationalstadsparken och överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för godkännande.
2. Trafik- och renhållningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att ge trafik- och renhållningsnämnden i uppdrag att samordna stadens insatser i Kungliga nationalstadsparken.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Norra länken

Norra länken är ett av de största och viktigaste infrastrukturprojekten i stockholmsregionen. Den nya trafikleden kommer att avlasta den trafikmässigt hårt belastade innerstaden och är en förutsättning för planerad exploatering i dess närhet. Norra länken är ett samarbetsprojekt mellan Trafikverket och Stockholms stad. Trafikverket driver projektet och har huvudansvaret för projektets planering och genomförande. Staden bidrar med 25 % av projektets utgifter.

För Stockholms stad drivs projektet av trafikkontoret i nära samarbete med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret. Under både planeringsarbetet och genomförandefasen har staden en aktiv roll framförallt vad gäller att säkerställa funktionen för det offentliga rummet avseende framkomlighet, tillgänglighet och gestaltning.

Enligt ursprunglig detaljplan skulle schakten genom Bellevueparken genomföras

som jordtunnel för att minska ingreppet i nationalstadsparken.

Jordtunneldrivning i detta område visade sig till sin konstruktion vara avsevärt mer komplicerat än de tidiga utredningarna beskrev. Skulle ursprunglig byggmetod vidhållits hade byggtiden förlängts kraftigt. Dessutom hade det medfört stora fördyringar i projektet. Genom att bygga från markytan bedöms ca 1000 mnkr sparas i projektet varav Stadens andel av besparingen är 25 %, dvs. ca 250 mnkr.

Ändring i nationalstadsparkens lagskydd i miljöbalken gjorde det möjligt att bygga en delsträcka av Norra länkens tunnel genom Bellevueparken från markytan. Den nya bestämmelsen trädde i kraft den 1 maj 2009 vilket gjorde det möjligt att ta till åtgärder som medför ett tillfälligt intrång eller en tillfällig skada i nationalstadsparken.

Det ska vara fråga om åtgärder som leder till en höjning av en parks natur- eller kulturvärden eller som i det här fallet tillgodoser ett annat angeläget allmänt intresse. En förutsättning är att parken återställs så att det inte kvarstår mer än ett obetydligt intrång eller en obetydlig skada.

En ytterligare förutsättning för att genomföra ett öppet schakt var också att detaljplanen för Norra länken behövde ändras. Ändringen skedde som ett tillägg till redan gällande detaljplan och utarbetades av stadsbyggnadskontoret i samarbete med trafikkontoret och Trafikverket. Tilläggsplanen godkändes i stadsbyggnadsnämnden 12 februari 2009 och antogs i kommunfullmäktige 11 maj 2009. Planen överklagades till länsstyrelsen som 17 juni 2009 fattade beslut om att avvisa överklagandet.

Medel för insatser inom Kungliga nationalstadsparken

I samband med byggnation av Norra länkens delsträcka inom Bellevueparken och föreslagen ändring av bestämmelserna om nationalstadspark i miljöbalken föreslår regeringen att det i Trafikverkets budget avsätts 75 mnkr för åtgärder som säkerställer och utvecklar kultur- och naturvärden inom Nationalstadsparken.

Åtgärderna skall vara i enlighet med propositionen 1994/95:3 om nationalstadsparken, Länsstyrelsens handlingsprogram Framtidens nationalstadspark (2006) samt förordningen om nationalstadspark. Åtgärderna skall vidare överensstämja med den vård- och utvecklingsplan för parken som Länsstyrelsen fattade beslut om i december 2012, nationalstadsparksförordningen (SFS 2009:55). Med åtgärd som anslaget kan nyttjas till menas här markåtgärd, men även åtgärd för information, ökad tillgänglighet mm., det får dock inte användas till löpande skötsel eller förvaltning. Anslaget ska heller inte nyttjas till åtgärder som redan ryms inom Norra länken projektet.

Då samma kostnadsfördelning förslås gälla för dessa åtgärder som för byggandet av Norra länken, åtar sig Stockholm stad att avsätta 25 mnkr i särskilda bokslutsavsättningar. Denna del av anslaget som härrör från Stockholm stad kan med hänsyn till kommunallagen enbart användas till åtgärder inom Stockholm stads gränser. Avsikten är inte att anslaget ska nyttjas till de åtgärder söder om Värtabanan som redan är finansierade inom ramen för projektet Norra länken som ett återställande efter entreprenaden.

Regeringen har också gett Länsstyrelsen i Stockholms län ett utökat ansvar för vården och utvecklingen av den Kungliga nationalstadsparken. Ett särskilt Nationalstads-

parksråd, med landshövdingen som ordförande, svarar för analyser och samråd kring angelägna frågor som berör nationalstadsparken.

En grupp bestående av Stockholm stads finansborgarråd och Trafikverkets regionchef för Stockholmsregionen under ledning av landshövdingen tillika ordförande i Nationalstadsparksrådet ansvarar för de formella besluten om medelsförbrukningen och en "Överenskommelse", daterad april 2009, har formulerats och undertecknats av Länsstyrelsen, Trafikverket och Staden för att stadfästa formen för detta arbete. Medlen ska enligt "Överenskommelsen" ha förbrukats senast 2019.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samarbete med stadsledningskontoret, stadsdelsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och länsstyrelsen.

Analys och konsekvenser

Ekonomi

Medlen till insatser för nationalstadsparken ska finansieras separat och inte ingå i projektet Norra Länken, där staden redan är medfinansierad med 25 %.

Det är i dagsläget ännu inte känt hur de avsatta medlen kommer att fördelas mellan projekt och mellan markägare. Då det råder delade markägarförhållanden i nationalstadsparken inom stadens gränser medför detta behov av olika finansieringslösningar. För åtgärder på annan mark än stadens ansvarar respektive markägare. Staden utbetalar bidrag till markägaren från särskilt avsatta medel för infrastrukturåtgärder i tidigare bokslut.

För de åtgärder som sker på stadens mark ska medel tillföras investeringsbudgeten för respektive nämnd utifrån ansvarsfördelning. Trafik- och renhållningsnämnden godkände i december 2011 en investeringsutgift om 12 mnkr fördelat på 2014 och 2015. Trafik- och renhållningsnämnden föreslås svara för samordning av stadens insatser.

Bellevueparken

För Stockholm stads del är det angeläget att Bellevueparken som under flera år kommer att påverkas av byggnationen av Norra länken får ta stor del av anslaget. I nuvarande avtal mellan Trafikverket och Stockholm stad finns 10 mnkr avsatta som en kompensation för intrång i parklandskapet. Kompensationen är avsatt för upprustning inom Bellevueparken. Medel till arbetet med parkprogram för Bellevueparken finansieras genom denna avsättning. Bellevueparken är idag en relativt outnyttjad park med eftersatt skötsel men parken beräknas få betydligt fler besökare i framtiden genom att byggnation i Hagastadsområdet och i Albano planeras i dess närhet.

Målsättningar för parkprogrammet är att lyfta fram Bellevueparken som en del av nationalstadsparken och det unika historiska parklandskapet runt Brunnsviken med Haga som centrum. Karaktären av engelsk landskapspark förstärks utifrån FM Pipers sena 1700-talsanläggning. Samtidigt stärks de ekologiska värdena och parken görs mer attraktiv som vistelseyta för besökare och boende i Stockholm.

Ett program för upprustning och utveckling av parken har tagits fram under projektledning av trafikkontoret och Norrmalms stadsdelsförvaltning och genom en refe-

rensgrupp med representanter från berörda förvaltningar och aktörer i parken. I september 2009 genomfördes ett parksamråd och en parkvandring.

Ett gemensamt tjänsteutlåtande ”Upprustning och utveckling av Bellevueparken, inriktningsbeslut, skrevs fram i feb 2010 till berörda nämnder där åtgärder i parken beskrivs utförligt. I ärendet presenteras en kalkyl över de beräknade kostnaderna för Bellevueparkens upprustning. Då Bellevueparkens yta uppgår till ca 12 ha bedöms en upprustning av parkmarken överstiga 50 mnkr varför upprustningen kommer klassificeras som ett stort projekt varvid ärendet kommer att underställas beslut i kommunfullmäktige.

Trafikkontorets förslag

Trafik- och renhållningsnämnden godkänner för sin del avsättning av medel för insatser inom Kungliga nationalstadsparken och överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för godkännande. Trafik- och renhållningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att ge Trafik- och renhållningsnämnden i uppdrag att samordna stadens insatser i Kungliga nationalstadsparken.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 maj 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att medel om 25 miljoner har avsatts i bokslutet 2009 för åtgärder som syftar till att vårda och utveckla den Kungliga nationalstadsparken. Dessa medel kan med hänsyn till kommunallagen enbart användas till åtgärder inom Stockholm stads gränser. Stadsledningskontoret konstaterar att åtgärderna ska ligga i linje med det som framgår av överenskommelsen det vill säga markåtgärder, information, ökad tillgänglighet, minskad störning, dock inte löpande skötsel eller förvaltning. Anslaget ska inte användas till sådana åtgärder som redan ryms inom ramen för projektet Norra Länken. Stadsledningskontoret föreslår att trafik och renhållningsnämnden i enlighet med överenskommelsen får uppdraget att samordna stadens insatser som säkerställer och utvecklar kultur- och naturvärden inom nationalstadsparken. För insatser inom Kungliga nationalstadsparken finns avsatt 25 mnkr. Dessa medel får användas till bidrag till åtgärder som externa markägare genomför eller till andra åtgärder, som utförs i stadens regi, men inte utgörs av investeringar. Utbetalning från avsättningen sker enligt stadsledningskontorets gängse regler.

Om det visar sig att åtgärderna innebär att de avsatta medlen inte kan tas i anspråk, ex investering i egen mark och anläggning vilket inte är tillåtet enligt regler om avsättning så får avsättningen omprövas och åtgärderna får istället finansieras över näm-

dernas investeringsbudget. Trafik och renhållningsnämnden får återkomma om så är fallet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att trafik och renhållningsnämnden får samordningsansvar.